

Lokal rutin Lex Sarah

Bestämmelserna om lex Sarah innebär att var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten enligt socialtjänstlagen (SoL) eller i verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt vid Statens institutionsstyrelse (SiS) ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet. Vidare ska missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden i verksamheten rapporteras.

Enligt Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska verksamhetens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete omfatta rutiner för lex Sarah. I Stockholms stad finns stadsövergripande Riktlinjer för lex Sarah upprättade, antagna i KF juni 2013. Denna lokala rutin utgör ett komplement till riktlinjerna.

Syftet med bestämmelserna om lex Sarah är att bidra till att den enskilde får insatser av god kvalitet och att skydda den enskilde från missförhållanden. Det är viktigt att komma till rätta med brister i verksamheten och att förhindra att liknande missförhållanden uppkommer igen.

Vad säger lagen?

I 14 kap. 2 § SoL och 24 a § LSS står att var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten, vid Statens institutionsstyrelse (SiS) eller enligt LSS ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Bestämmelserna om lex Sarah omfattar hela socialtjänstens verksamhetsområde inklusive verksamhet utifrån lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Socialstyrelsen har gett ut föreskrifter och allmänna råd om hur lagarna ska tillämpas (SOSFS 2011:5) och Meddelandeblad Nr 6/2011. Kommunfullmäktige i Stockholm stad har utfärdat riktlinjer för lex Sarah.

I 14 kap. 3 § SoL och 24 b § LSS står att den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten, vid Statens institutionsstyrelse (SiS) eller enligt LSS genast ska rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett

missförhållande, som rör den som får eller kan komma i fråga för insatser inom verksamheten.

Med den egna verksamheten menas all verksamhet inom den egna nämnden.

Ansvarsfördelning

Avdelningschef:

- Lex Sarah-ansvarig
- övergripande ansvarig för att utredning inleds
- ansvarar för att beslut fattas
- anmäler till IVO

Verksamhetscontroller:

- utreder händelsen enligt Lex Sarah.

Enhetschef/Biträdande enhetschef:

- informerar regelbundet (minst en gång per år) medarbetare om rapporteringsskyldigheten och om fastställda rutiner
- vidtar nödvändiga åtgärder omedelbart (dagtid må-fr)
- säkerställer att rutinerna följs vid enheten
- följer upp händelsen på arbetsplatsträff (APT)
- upprättar nya alternativt revidera rutiner för att missförhållandet inte ska upprepas

Samtliga medarbetare:

- medverkar till god kvalitet
- rapporterar missförhållanden eller risk för missförhållanden enligt Lex Sarah.

Vad menas med att medverka till god kvalitet?

Det kan innebära att:

- uppmärksamma och påtala sådant som kan medföra risk för att enskilda inte får god omvårdnad, ett gott bemötande, gott stöd, god service och lever under trygga förhållanden
- påtala och rätta uppkomna fel och brister samt missförhållanden
- vara lyhörd för synpunkter och klagomål.

Vad ska rapporteras?

Utförda handlingar och handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl inte har utfört som innebär eller har inneburit ett hot

mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa ska rapporteras.

Med *missförhållande* avses både handlingar som utförts och sådana som inte utförts på grund av försummelse eller annat skäl och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har fått konsekvenser för enskilda personers liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa.

Med *påtaglig risk för ett missförhållande* menas att risken är tydlig och konkret.

Den som rapporterar ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande behöver själv inte bedöma hur allvarligt det är.

Vem är rapporteringsskyldig?

- Anställda
- Uppdragstagare
- Praktikanter, eller motsvarande, under utbildning
- Deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Frivilligarbetare omfattas inte.

Vem ska informera om rapporteringsskyldigheten?

Enhetschefen/biträdande enhetschefen ansvarar för att anställda, uppdragstagare, praktikanter eller motsvarande under utbildning samt deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program, informeras om skyldigheten att rapportera missförhållanden och risk för missförhållanden.

Informationen ska ske såväl muntligt som skriftligt i samband med att en person börjar en anställning, ett uppdrag eller en praktikperiod. Informationen ska sedan ges återkommande, minst en gång per år.

Hur ska rapportering göras?

Rapportering görs på särskild blankett, Lex Sarah-rapport, som finns på Stockholms stads intranät.

Vem ska rapporten lämnas till?

All personal som får kännedom om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden underrättar enhetschef/biträdande enhetschef under dagtid må-fr eller Trygghetsjouren/Socialjouren kväll, natt samt helg och lämnar (skickar/mejlar) en rapport till avdelningschef.

En förutsättning för att rapporteringsskyldigheten ska anses fullgjord är att rapportering gjorts till lex Sarah-ansvarig som är avdelningschefen för respektive avdelning.

Vid eventuell *jäv* och liknande situationer som berör lex Sarah-ansvarig tar nämndens andra lex Sarah-ansvariga emot rapporten och tar över utredningsansvaret.

Vem ansvarar för att omedelbara åtgärder vidtas?

Verksamheten ansvarar alltid för att åtgärda fel och brister, missförhållanden eller andra avvikelser för att säkerställa att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Den medarbetare som upptäcker ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande ska själv vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver för att undanröja det direkta hotet. Enhetschef/biträdande enhetschef ansvarar för att utan dröjsmål vidta omedelbara åtgärder.

Vem ansvarar för att en rapport utreds?

När avdelningschefen mottagit en lex Sarah rapport ansvarar avdelningschefen för att rapporten registreras (diarieförs) och utredning inleds.

Utredning görs på särskild blankett Lex Sarah utredningsblankett som finns på intranätet.

Vad ska utredningen innehålla?

Utredning ska inledas utan dröjsmål och vara slutförd inom två månader.

En utredning enligt lex Sarah ska svara på frågorna:

- Vad har hänt?
- Varför har det hänt?
- Vilka åtgärder har vidtagits?
- Vad kan göras för att förhindra att något liknande inträffar igen?

Avdelningschefen avslutar utredningen med ett beslut och ansvarar för att utredningen diarieförs.

Undantag från utredningsskyldigheten

Ett undantag från utredningsskyldigheten är om det snabbt kan konstateras att rapporten uppenbart inte rör ett missförhållande eller risk för missförhållande enligt lex Sarah-bestämmelserna, t ex rör

en helt annan verksamhet. Rapporten kan i sådant fall avskrivas med ett ställningstagande att inte inleda utredning. Ställningstagande och övriga omständigheter dokumenteras på rapporten.

När ska anmälan göras till IVO?

Avdelningschefen ska, enligt delegation, snarast anmäla ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) på särskild blankett ”ANMÄLAN – lex Sarah” som hämtas på www.ivo.se

Den utredning som gjorts med anledning av det inträffade ska bifogas anmälan. Om utredningen inte har avslutats när anmälan till IVO görs, ska utredningen skickas in så snart den har färdigställts och senast två månader efter det att rapport inkommit.

Information till stadsdelsnämnden

Nämnd informeras i gemensamt anmälningsärende om

- inkomna lex Sarah-rapporter
- lex Sarah-information som inkommer från enskild verksamhet
- beslut som tagits i ärenden där utredning inletts

Allvarliga missförhållanden som anmäls till IVO samt beslut från IVO rapporteras till nämnd i tjänsteutlåtande.

Information mellan stadsdelsnämnder samt från enskild bedriven verksamhet till berörd stadsdelsnämnd

Verksamhet ska snarast informera den stadsdelsnämnd eller annan nämnd i Stockholm stad som är beställare av insats enligt SoL och LSS, i de fall den enskilde, som insatsen ges till, berörs av det rapporterade missförhållandet. Information ska även ges om anmälan görs till IVO och i dessa fall ska alltid en kopia på anmälan och utredning bifogas. Informationsblankett Lex Sarah-information.

Information och stöd till den enskilde

Det är enhetschefen/biträdande enhetschefen som tar ställning till om och hur den enskilde som berörs ska ges stöd och informeras om rapporten och de åtgärder som har vidtagits. Den enskilde bör alltid underrättas när en anmälan har gjorts till IVO om ett allvarligt missförhållande eller en risk för ett allvarligt missförhållande.

Information och stöd till berörd personal

Enhetschefen/biträdande enhetschefen ansvarar för att ta ställning till vilka personer i verksamheten som ska informeras. Det är enhetschefen som tar ställning till om och hur berörd personal ska ges stöd.

Länkar

Riktlinjer, blanketter och övrig information rörande lex Sarah finns på Stockholms stads intranät <http://intranat.stockholm.se/> sökord lex Sarah

- Riktlinjer för lex Sarah, antagna av KF juni 2013,

dnr 325-1033/2012

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd,

SOSFS 2011:5 www.sos.se

- Delegationsordning för Bromma stadsdelsförvaltning, intranätet, sökord delegationsordning.